

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2008 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 22 päivänä helmikuuta 2008 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä) (U 7/2008 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- liikenneneuvos Risto Saari, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Seppo Sarkkinen, ympäristöministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Motiva Oy
- Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotus uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevaksi puitedirektiiviksi asettaa maakohtaiset, sitovat tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle energian kulutuksesta vuonna 2020 sekä uusiutuvan energian osuudelle liikenteessä. Ehdotuksessa on myös määrätty indikatiiviset välitavoitteet. Jäsenvaltioiden tulee laatia kansalliset toimintasuunnitelmat, joissa esitetään sektorikohtaiset tavoitteet ja tarvittavat toimenpiteet. Suomen kansalliseksi kokonaistavoitteeksi vuodelle 2020 ehdotetaan, että uusiutuvan energian osuus olisi 38 prosenttia energian loppukulutuksesta.

Liikennepolttoaineille vastaava tavoite on vähintään 10 prosenttia liikenteen energian loppukulutuksesta. Direktiiviehdotus sisältää uusiutuvista lähteistä peräisin olevaan energiaan liittyviä sääntöjä alkuperätakuista, hallinnollisista menettelyistä ja sähköverkkoon liittymisestä. Lisäksi siinä ehdotetaan ympäristökestävyyskriteereitä biopolttoaineille ja muille bionesteille.

Valtioneuvoston kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti komission ilmastot- ja energiapaketin tavoitteisiin ja on valmis tekemään oman oikeudenmukaisen osansa EU:n asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ilmasto- ja energiapaketin ehdotukset liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja ehdotusten käsittelyssä on otettava huomioon niiden yhteisvaikutukset kuhunkin jäsenvaltioon.

Suomen mielestä ilmasto- ja energiapaketin keskeisistä ehdotuksista tulee päästä ratkaisuihin viimeistään ennen kuin Kööpenhaminassa päätetään kansainvälisen ilmastopöytäkirjan jatkosta vuoden 2009 lopussa.

Komission uusiutuvaa energiaa koskevassa direktiiviehdotuksessa Suomelle esittämä velvoite uusiutuvan energian lisäämiseksi on vaativa. Verrattuna muille maille esitettyihin velvoitteisiin sitä kuitenkin voidaan pitää kohtuullisena. Suomen velvoite merkitsee 9,5 prosenttiyksikön lisäystä vuoden 2005 tilanteeseen, kun koko EU:ssa lisäystarve on keskimäärin 11,5 prosenttiyksikköä.

Suomelle esitetty velvoite merkitsee erityisesti metsäenergian, vesi- ja tuulivoiman sekä maalämmön hyvin suurta lisäystä. Se edellyttää myös mittavia energiansäästötoimia. Käytävissä oleva aika on myös varsin lyhyt suhteutettuna energiainvestointien tyypilliseen aikajän- teeseen.

Suomi pitää hyvänä, että uusiutuvaa energiaa koskevat maakohtaiset tavoitteet määritellään osuutena energian loppukulutuksesta. Tämä menetelmä tasoittaa primäärienergiassa tapahtuvia muutoksia, jotka ovat tyypillisiä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla.

Direktiiviehdotuksen määritelmät perustuvat aikaisempiin EU-säädöksiin ja kansainväliseen tilastokäytäntöön, mutta niiden soveltaminen Suomessa edellyttää täsmennyksiä. Direktiiviehdotus koskee osaltaan sellaista energiatilastoinnin metodologiaa, jossa ei toistaiseksi ole yhtenäistä eurooppalaista käytäntöä.

Suomelle asetetut tavoitteet edellyttävät, että venäläisen puun tuonti jatkuu. Tästä syystä on välttämätöntä, että direktiiviehdotuksen mukaisesti on mahdollista neuvotella tavoitteesta komission kanssa ylivoimaisten esteiden tapauksessa.

Suomi pitää tärkeänä, että varmistetaan, ettei bioenergian käytön lisääminen uhkaa teollisuus-

den biomassaraaka-aineen saatavuutta ja että uusiutuvan energian käytön lisääminen tapahtuu kestävästä kehityksestä edistävällä tavalla.

Direktiiviehdotuksessa rajataan tavoitteen piiriin kuuluvat liikennepolttoaineet Suomen kannalta ongelmallisesti. Turve rajautuu pois direktiiviehdotuksen tarkoittamista uusiutuvista energialähteistä. Sertifioidun turpeen saaminen niiden polttoaineiden piiriin, joilla voidaan kat- taa direktiivin edellyttämä liikenteen uusiutu- vien polttoaineiden velvoite, jää jatkoneuvotte- luiden varaan.

Eurooppa-neuvosto asetti liikennepolttoainei- ta koskevan tavoitteen ehdoksi tuotantoketjun kestävyys, toisen sukupolven biopolttoainei- den kaupallisen saatavuuden sekä bensiinin ja dieselin laatua koskevan direktiivin 98/70/EY muuttamisen siten, että sopiva sekoitusosuus mahdollistetaan. Komissio on kuitenkin ehdo- tuksessaan katsonut tarkoituksenmukaiseksi luopua toisen sukupolven liikennepolttoaineita koskevasta edellytyksestä, mikä poikkeaa Suo- men lähtökohdista.

Direktiiviehdotuksen lähtökohtana on EU:n omavaraisuuden parantaminen niin, että metsä- ja peltobiomassaa otetaan energiakäyttöön. Olennainen edellytys biomassojen käytölle ovat ympäristöllisen kestävyys ehdot. Ehdotuksen mukaan hyväksyttävien biopolttoaineiden koko elinkaaren päästöt tulisi olla vähintään 35 pro- senttia pienemmät kuin fossiililla polttoaineil- la. Suomessa peltobiomassoihin perustuvat en- simmäisen sukupolven biopolttonesteet eivät välttämättä täytä tätä vaatimusta. Direktiivie- dotuksen mukaisesti kestävyyskriteereiden käytön laajentaminen myös muuhun biomassan käyttöön tulee harkittavaksi myöhemmin.

Direktiiviehdotuksen käsittelyn kuluessa komissiolta odotetaan täsmennyksiä kauppajär- jestelmän toimivuudesta ja siitä, minkälaisia yhteisvaikutuksia sillä on jo olemassa olevien ohjauskeinojen, kuten päästökaupan, kanssa ase- tettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Direktiiviehdotuksen käsittelyn edetessä jou- dutaan vielä ottamaan kantaa lukuisiin Suomen kannalta olennaisiin kysymyksiin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että direktiivin lähtökohdat uusiutuvan energian lisäämiseksi ovat tärkeitä sekä energiaomavaraisuuden parantamiseksi EU:ssa että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Uusiutuvan energian lisäämistoimet saattavat kuitenkin aiheuttaa ympäristöhaittoja ja ongelmia kestävän kehityksen suhteen. Biopolttoaineille ja muille bionesteille asetettavat kestävän kehityksen kriteerit ovat tämän johdos-ta tärkeitä.

Kestävän kehityksen kriteerejä määriteltäessä on pyrittävä mahdollisimman selkeään ja helposti todennettavaan kokonaisuuteen. Kriteerejä määriteltäessä tulee ottaa huomioon biopolttoaineiden kokonaisympäristövaikutus ja myös niiden valmistamiseen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset ulottuvuudet. Niiden tulee kannustaa tuotekehitykseen ja investointeihin Suomessa ja muualla EU:ssa ja asettaa kriteeristön täyttävät polttoaineet kilpailullisesti yhtäläiseen ase-

maan. Erityisen tärkeätä on edistää kokonaisympäristöystävällisten, toisen sukupolven biopolttoaineiden kehittämistä.

Valiokunnan mielestä asian tärkeys ja valmistelun laaja-alaisuus ja monimutkaisuus edellyttävät käytettävän terminologian yhdenmukaisuutta, jotta päästään selkeään ja yksitulkintaiseen tulokseen. Asiantuntijakuulemisen yhteydessä on esitetty, että muun muassa suomenkieliset termit biopolttoaine, bioneste ja biopolttoneste vaatisivat tarkempaa määrittelyä. Valiokunta kannustaa terminologian selkeyttämiseen.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps (osittain)

Reijo Paajanen /kok
Markku Pakkanen /kesk
Lyly Rajala /kok
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /kesk
Johanna Sumuvuori /vihr (osittain)
vjäs. Henna Virkkunen /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.